

ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ ПРАКТИКИ ПРИ НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ В УЧИЛИЩЕ

Обзор на проблематиката

Днес в училищата се наблюдава тенденция към повишаване на междуличностните конфликти и прояви на различни форми на насилие и тормоз, както между ученици, така и между ученици и педагогически персонал.

„НАСИЛИЕ“ над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

„ТОРМОЗ“ е конкретен вид агресивно поведение който винаги е насочен към живо същество и при него отпада случайността – той е целенасочен и се прилага съзнателно. Тормозещите рядко имат чувството, че вършат нещо нередно. Обикновено учениците си мислят, че жертвата им си го заслужава или ги е предизвикала да се държат така с нея.

Класически мерки за противодействие

Превенцията на насилие и тормоз включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.

Интервенциите включват отговора на институцията при възникнали ситуации на насилие и тормоз. Това са последователни действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на насилие, тормоз и криза и се реализират като се вземат предвид индивидуалните потребности на всяко дете, въввлечено пряко или косвено в ситуацията, като се прилага принципа на най-добрия интерес на детето.

Санкциите са (ЗПУО, чл. 199, ал.1): 1. Забележка; 2. Преместване в друга паралелка в същото училище; 3. Предупреждение за преместване в друго училище; 4. Преместване в друго училище; 5. Преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение.

Алтернативни способи за противодействие на конфликти

МЕДИАЦИЯ - доброволна и поверителна процедура за решаване на спорове, при която трето лице - медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение;

ВЪЗСТАНОВИТЕЛНО ПРАВОСЪДИЕ – подход за постигане на праведливост чрез възстановяване на причинената от престъплението вреда, на съществуващите връзки и отношения, на баланса и спокойствието в обществото. На преден план е възстановяването, а не наказанието;

ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ ПРАКТИКИ – съвкупност от модели, подходящи за работа с малоленти и/или непълноленти участници. Използват се предимно в училищата и въпреки, че имат прилики с възстановителното правосъдие по наказателни дела, методите им отговарят на свързания с

Основни модели на възстановителни практики в училище

1. СРЕЩИ МЕЖУ ПОТЪРПЕВШИ И ИЗВЪРШИТЕЛИ
2. ФАМИЛНИ ГРУПОВИ КОНФЕРЕНЦИИ
3. КРЪГОВ МОДЕЛ

Модела на кръга

Структурни елементи на кръговете

1. ЦЕРЕМОНИЯ за откликване, закриване на срещата, за да се подчертае ролята на кръга – едно „пространство“ в което участниците са там, като индивиди, но и като общност;

2. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ – участниците в кръга очертават своето собствено пространство чрез създаването на водещи принципи, които ще се следват в дискусиата. Предназначението им е да се направи безопасно пространство за трудни разговори;

3. „ГОВОРЕЩ ПРЕДМЕТ“ – когато думата се дава само на този, който държи „говорящия предмет“ това позволява пълно изразяване на емоциите, задълбочено слушане, задълбочен размисъл и спокойно темпо на дискусиата;

4. ПАЗИТЕЛ НА КРЪГА/ФАСИЛИТАТОР – помага на групата в създаването и поддържането на едно общо пространство, в което всеки да се чувства сигурен и да говори честно и открито, без да обижда някого. Фасилитаторът не контролира въпросите, които повдигат участниците, но може да предприеме стъпки за подобряване на добрия тон на дискусиата;

5. КОНСЕНСУС ПРИ ВЗИМАНЕ НА РЕШЕНИЕ – процесът на постигане на консенсус включва внимателно зачитане на мнението на всеки член на групата и колективно доверие в личната преценка на всеки член за следващите му действия.

Основният недостатък на консенсусното решение е, че отнема повече време, необходимо за изработване на решението.

Съдържателни елементи на кръговете

Какво се е случило?

Как се е стигнало до там?

Какви са последиците?

Какво е нужно за да се избегне подобна ситуация в бъдеще?

Издадал ли е някой в подобна ситуация и как е решил проблема?

Как да бъде наказан извършителя?

Как да бъдат възстановени взаимоотношенията между участниците?

Изводи

Възстановителните практики се очертават като по-добър инструмент за преодоляване на насилието и тормоза в училище, тъй като акцентират първо върху репарацията на взаимоотношенията, а наказанието остава на второ място;